

Brez opazovalcev večina vrstniškega nasilja ni možna

Za pojav vrstniškega nasilja, ki je še kako živo tudi pri prenosu večine komunikacije na splet, potrebujemo tri vloge. Prvi dve igrata izvajalec nasilja in žrtev, tretjo pa opazovalci. **Brez (tihega) strinjanja in sodelovanja opazovalcev večina vrstniškega nasilja namreč ni možna.**

Gašper Lesar*
finance@finance.si

**Gašper Lesar, mag. socialnega dela in specializant psihoanalitične psihoterapije, svetuje tudi na spletnem portalu mojpsihoterapevt.si.*

Vrstniško nasilje je oblika ponavljajočega se agresivnega vedenja, ki se kaže kot fizično, verbalno ali odnosno. V tem je opazna razlika moči, naj bo to fizična ali družbena. Z razvojem naše družbe se razvija tudi vrstniško nasilje.

Manj fizičnega nasilja, a več manj vidnih oblik

Ničelna toleranca do nasilja in s tem zmanjšanje fizičnega nasilja je dala večji zalet manj vidnim oblikam, med drugimi tudi razširjanju govoric, ki lahko žrtev globoko prizadenejo, ji povzročijo veliko škodo in jo celo izključijo iz skupine, ki ji pripada. Kako to, da se vrstniško nasilje ne zmanjšuje ali celo ustavi?

Raziskovalci se v zadnjih letih vse bolj posvečajo razumevanju vrstniškega nasilja kot procesa, ne le oseb, ki so vanj vključene. Za pojav takšne vrste nasilja potrebujemo tri vloge. Prvi dve igrata izvajalec nasilja in žrtev, tretjo pa opazovalci. Brez (tihega) strinjanja in sodelovanja opazovalcev večina vrstniškega nasilja namreč ni mogoča. Opazovalci nasilnežu dovolijo izvajanje sadističnih aktov fizičnega nasilja oziroma razvrednotenja osebnosti. Takšna dejanja dovoljujejo, zato da se razmejijo od žrtve, s tem pa se izognejo nasilju in povezavi z žrtvijo, kar bi sprožilo empatične odzive. To bi izničilo možnost opazovanja, jih prisililo k ukrepanju in postavilo v

položaj, ko bi lahko tudi sami postali žrtve. Skupine, kjer se takšno nasilje dogaja, potrebujejo »žrtevno jagnje«, osebo, na katero bodo prenesli lastne agresivne vsebine do vodij in avtoritet. Ko je to jagnje odgnano, se takoj pojavi potreba po novem, nasilje pa se nadaljuje v nespremenjeni obliki.

Med storilcem in žrtvijo se razvije travmatična navezanost

Če pogledamo globlje vzroke za ta pojav, lahko pri vključenih opazimo določene značilnosti. Nasilnež se ob moledovanju in prošnjah žrtve počuti poživljeno, kot da ga to zbudi iz notranjih občutkov ohromljenosti. Po drugi strani pa se v žrtvah pojavlja nezavedna želja spremeniti slab objekt v dobrega. Prevzamejo vlogo pasivne osebe, ki trpinčenje sprejema brez upora, ali pa poskušajo nasilneža »ozdraviti« z aktivnejšim pristopom (če ti bo pomagalo, bodi nasilen, jaz bom že zdržal). Pojavi se čustvena soodvisnost, vsak udeleženec se brez drugega počuti nepopolno. V aktu nasilja lahko udeleženci vstopijo v nekakšno stanje transa, nemočni ustaviti dogajanje, obenem pa z občutki živosti, kar le še pogloblja travmatično navezanost med njimi. Celotna situacija rabi kot obramba, pojavlja pa se seveda kot posledica osebne zgodovine vseh udeležencev – doživljanje ali pričevanje nasilju, okolje, kjer je tiho sprejemanje vrlina, odsotnost starševskih figur ...

Vrstniško nasilje ni omejeno le na mlajše otroke in mladostnike, pojavlja se tudi v odraslosti, kjer ga v današnjem času poznamo predvsem pod izrazom mobing. Vzroki se med odraščanjem ne spreminjajo, spreminjajo se le oblike in razmerje moči. Vsako doživljanje nasilja lahko povzroči hudo stisko, pričakovanje nasilja povzroča občutke tesnobe, ob ponavljajočem se vedenju pa se lahko pojavijo tudi hujše težave.